Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iaşi
Fascicula: **Drept, Ştiințe Economice, Ştiințe Politice**
ISSN: 2248-1079 | ISSN-L: 2601-7008
Covered in EconPapers, RePEc, CEEOL, ErihPlus, INDEX COPERNICUS, CrossRef, CrossCheck, Google Scholar, WorldCat, KVK, SOCIONET

2019, Issue 24, pages: 52-62 | doi: https://doi.org/10.18662/upalaw/31

Creation and Modernization of the Romanian State Reflected in the National System of Medals from Romania (1864-1918)

[Crearea și modernizarea statului român reflectate în sistemul național de medalii din România (1864-1918)]

Ioana DRĂGULIN[1]

[1] Ph.D., Muzeul Național Cotroceni, Romania, E-mail: dragulinioana@yahoo.com

Abstract: An important attribution of national sovereignty is that of establishing, organizing and conferring distinctions. The offensive of the Ottoman Empire in central and eastern Europe since the fourteenth century, the expansionist policy of the Christian kingdoms Hungary and Poland, blocked the process of territorial unification, which led to the founding of three principality: Transylvania, Moldavia and Wallachia. It took almost half a millennium to wait for the national elites, amidst the systemic crisis known by the Ottoman Empire, to promote a unity policy. Under the conditions of the first stage of the construction of the Romanian state, the union of Moldova with Wallachia, by electing as the unique ruler of Alexandru Ioan Cuza (January 5-24, 1859), the young Romanian state began to assume the fundamental elements of sovereignty. These included the establishment of a national system of decorations. Although Alexandru Ioan Cuza tried to establish more medals, the net refusal of the Ottomans and the reluctance of the great powers prevented that initiative. After the ascension of Prince Carol I, that element of sovereignty progressively began to be used with the year 1872. The conquest of the state independence of Romania as result of the participation in the Russian-Turkish war (1877-1878) released the activity of distinctions issuance. There had been a fruitful period in which the national decoration system was organized and developed, according to the needs of a modern state.

Keywords: *distinctions orders; medals; national decoration system; state; modernization.*

How to cite: Drăgulin, I. (2019). Creation and Modernization of the Romanian State Reflected in the National System of Medals from Romania (1864-1918). *Anuarul Universității "Petre Andrei" din Iași, Fascicula: Drept, Ştiințe Economice, Ştiințe Politice, 24,* 52-62. https://doi.org/10.18662/upalaw/31

©2019"Petre Andrei" University of Iasi & LUMEN Publishing House.

Introducere

Sistemul naţional de decoraţii este un atribut al suveranităţii naţionale. După aproape 500 de ani de dominaţie a Imperiului Otoman asupra ţărilor române, condiţiile internaţionale au permis elitelor naţionale să dezvolte un proiect politic menit să creeze statul şi naţiunea română. La începutul secolului al XIX-lea, după înfrângerea Revoluţiei de la 1821 condusă de Tudor Vladimirescu, elitele muntene şi moldovene se reconectează cu spaţiul de cultură şi civilizaţie european occidental. În deceniile care au urmat, marile familii boiereşti au decis să nu îşi mai trimită copiii să se educe la Constantinopol sau Sankt Petersburg, aşa cum au făcut pe parcursul mai multor secole, şi i-au trimis la Paris, Berlin sau Londra. Această schimbare fundamentală în opţiunile culturale şi civilizaţionale ale boierilor români, începând cu al doilea deceniu al secolului al XIX-lea, a creat condiţiile apariţiei unei noi elite, cu o educaţie şi valori occidentale. Participarea ţărilor române la fenomenul european cunoscut sub titulatura de *Revoluţiile de la 1848* s-a datorat acestei schimbări de mentalitate a elitelor.

După înfrângerea revoluţiilor de la 1848 din ţările române, elitele burgheze, modernizatoare, naţionale autohtone au promovat în plan intern şi la nivel internaţional proiectul intitulat *ROMÂNIA*. Este momentul în care „părinţii fondatori" ai naţiunii şi statului român au imaginat un proiect politic ce îşi propunea unificarea teritoriilor locuite de români, în spiritul valorilor liberale (Drăgulin, 2017).

Rolul elitelor liberale, modernizatoare şi progresiste a fost vital în parcurgerea etapelor creării şi construirii statului naţional: alegerea lui Alexandru Ioan Cuza în calitate de domnitor unic al Principatelor Unite ale Moldovei şi Ţării Româneşti (5-24 ianuarie 1859), aducerea pe tronul Principatelor a lui Carol I de Hohenzollern-Sigmaringen (10 mai 1866), proclamarea Independenţei de stat (9-10 mai 1877), instituirea Regatului (10 mai 1881), participarea la Primul Război Mondial (1916-1918), Adunarea de la Alba Iulia din 1 Decembrie 1918.

După constituirea statului român modern, prin dubla alegere a lui Alexandru Ioan Cuza (5-24 ianuarie 1859), elitele muntene şi moldovene au preluat elementele specifice modelului occidental de cultură şi civilizaţie. Cuza era conştient de necesitatea înfiinţării unui sistem naţional de decoraţii, iniţiind realizarea medaliilor „Pro Virtute Militari" (Ivăncescu, Sterescu, Ionescu & Tâmpeanu, 1927: 91), iar în 1864: „Virtutea Militară", „Ordinul Unirii" şi „Devotament şi Curaj". Din nefericire, realizarea unui sistem naţional de decoraţii civile şi militare nu s-a putut concretiza în timpul

domniei lui Cuza deoarece Principatele se aflau în continuare sub suzeranitatea Imperiului Otoman, sultanul refuzând să acorde domnitorului toate prerogativele suveranității, printre care se regăsea și cel privind emiterea și acordarea de decorații, ordine și medalii naționale.

Crearea sistemului național de decorații*

a) Domnia lui Carol I

Aducerea la tronul României a principelui Carol I a fost o mișcare politică de geniu a elitelor politice românești. Diferența modului în care statul român a început să se afirme la nivel european în timpul domniei lui Alexandru Ioan Cuza și în timpul lui Carol I se reflectă cu acuitate în domeniul medalistic. Astfel, dacă dorința lui Cuza de a institui un sistem național de medalii a fost întâmpinată cu un refuz clar, în 1872, Carol I primește dreptul de a emite două medalii și un semn onorific. Astfel sunt create medaliile „Virtutea Militară" („Regulamentul" 1872), „Bene Merenti" („Înaltul decret regal" 1876) și „Semnul onorific pentru 18, respectiv 25 de ani serviți în armată "(ÎDR 1872).

Medalia-decorație „Virtutea Militară"[1]

Medalia *Virtutea Militară* a fost creată de Alexandru Ioan Cuza în 1864, dar, din motive juridice, Principatele Unite se aflau sub suzeranitate otomană, cu toate că se bucurau de o autonomie majoră. Pe 27 martie 1872 a fost adoptată „Legea de organizare a puterii armate", prin care *Virtutea Militară* a fost organizată pe două clase: I-a și a II-a. Fiind una dintre cele mai longevive medalii din perioada monarhică a fost emisă în mai multe modele. S-a acordat în număr nelimitat, pentru răsplătirea curajului, gradelor militare și celor asimilați. Medalia era o piesă de aur sau de argint (în funcție de clasă), de formă rotundă, cu un diametru de 30 mm. și o grosime de 2 mm. Pe avers apare efigia domnitorului cu inscripția circulară „CAROL I DOMN AL ROMÂNIEI". Pe revers, într-o ghirlandă de frunze

* Medaliile prezentate în cadrul articolului provin din colecția privată a lui Daniel Obreja.
[1] Model 1880.

de laur şi măslin, regăsim inscripţia „VIRTUTEA MILITARĂ". Panglica este de moar roşu, având margini albastre, lată de 30 mm (Ionescu, 1915: 58-59). După anul 1880 s-a prevăzut schimbarea titlului de *Domn* cu cel de *Rege*. Începând cu anul 1906 va fi conferită numai pentru fapte de bravură, ceea ce îi conferă pe deplin caracterul de medalie, iar din 1916 se va acorda doar gradelor inferioare, fiind echivalentă Ordinului „Mihai Viteazul" pentru gradele superioare. Va fi emisă doar varianta din argint, rămâne forma rotundă cu un diametru de 30 mm. Pe avers este inscripţionată deviza „VIRTUTEA MILITARĂ", înconjurată de o jerbă de dafin, iar pe revers apare efigia regelui. Panglica este de culoare roşie, cu bordură albastră (Marin, Pârvan & Opaschi, 2016: 20-21).

Cucerirea prin forţa armelor a independenței a fost o dovadă a vigoarei tânărului stat român. Recunoașterea din punct de vedere juridic a independenței, de către marile puteri, în urma tratatelor de pace de la San Stefano (3 martie 1878) și Berlin (13 iulie 1879), a reprezentat momentul eliberării. Din acest moment începe să se structureze sistemul național de decorații.

Pe parcursul a unei jumătăţi de secol de domnie (1866-1914), Carol I a creat un sistem naţional de decoraţii, prin instituirea unei palete largi de medalii, semne onorifice, ordine și cruci pentru militari și civili. În ordine cronologică amintim: Medalia „Carol I" (1866), „Semnul Onorific al Ofițerilor" (DD 1872), Medalia „Bene Merenti" (DD 1876), Ordinul național „Steaua României" („Legea"1877), Crucea „Trecerii Dunării" (DD 1878), Medalia „Apărătorii Independenței" (DD 1878), „Medalia comemorativă rusă a Războiului din 1877-1878" (DD 1878)[2], Crucea „Elisabeta" (DD 1878), Medalia „Serviciul Credincios" (DD 1880), Ordinul naţional „Coroana României" (ÎDR 1881), Medalia „Răsplata Muncii" (ÎDR 1898), Medalia „Bărbăție și Credință" (ÎDR 1903), Crucea și medalia „Serviciul Credincios" (R 1906), Ordinul „Carol I" (L 1906), Ordinul „Steaua României" (L 1906), Medalia Jubiliară „Carol I" (R 1906), Medalia „Răsplata Muncii pentru Biserică" (R 1906), Medalia „Răsplata Muncii pentru Învățământ" (R 1907), Medalia „Meritul Comercial și Industrial" (R 1912), Medalia „Răsplata Serviciului Militar pentru 15 și 20 de ani"(R 1913), Crucea „Meritul Sanitar" (R 1913), Medalia „Avântul Țării" (ÎDR 1913).

[2] Această medalie a fost conferită de Țarul Alexandru al II-lea ofițerilor din armata română, care au participat la luptele pentru cucerirea redutei Plevna. Medalia a fost acceptată de guvernul român, care a asimilat-o.

Medalia „Bene Merenti”[3]

Modernizarea statului român și construirea unei culturi naționale a impus instituirea unei medalii cu scopul de a răsplăti meritele din domeniile științelor, artelor, literaturii, industriei și agriculturii. A fost instituită prin Înaltul Decret din 21 februarie 1876. S-a acordat în număr nelimitat, atât cetățenilor români, cât și străini, fiind organizată în trei clase: clasa I - aurită, clasa a II-a - argintată, clasa a III-a de bronz (DD 1876). Pe aversul medaliei apare chipul principelui Carol I și legenda „CAROLUS PRINCEPS ROMANIAE”. După anul 1881, odată cu transformarea statului român în Regat, legenda devine „CAROLUS I REX ROMANIAE”. Pe reversul medaliei se regăsește o coroană de stejar în centrul căreia era gravat „BENE/MERENTI”. Panglica este de moar de culoare violet, având la margini câte o vargă (lisereu) de fir de argint. Panglica este lată de 30 mm (DD 1876). În urma reformei instuită de regele Carol al II-lea, va fi desființată în 1931, fiind înlocuită cu Ordinul „Meritul Cultural”.

[3] Model 1876, clasa a III-a.

Crucea „ Trecerea Dunării"[4]

Medalia a fost instituită pentru a-i răsplăti pe cei care s-au sacrificat în timpul operaţiunilor militare, în timpul războiului de independenţă, în campania de la sudul Dunării, din cadrul războiului ruso-turc (1877-1878). Autorităţile române nu au prevăzut un număr limitat de distincţii. Crucea s-a conferit funcţionarilor civili şi persoanelor care nu erau active în armată, dar care au fost chemate să însoţească trupele armatei române: funcţionari poştali, telegrafişti, medici civili, infirmieri, preoţi etc. (R 1878). A mai fost conferită şi ofiţerilor şi soldaţilor ruşi care au participat la campanie. A fost realizată sub forma unei cruci bizantine, din oţel oxidat, fondul negru punctat, cu o lungime a ramurilor crucii de 43 cm, lăţimea de 6 mm. şi grosimea de 2 mm. Pe marginile ramurilor se află o dungă albă, în culoarea naturală a oţelului, în mijloc regăsindu-se un medalion înconjurat de un cerc de oţel. Fondul medalionului este negru punctat şi poartă pe o parte legenda: *Trecerea Dunării* şi în mijloc milesimul 1877; pe revers era un medalion central cu cifrul regelui, încoronat. Panglica era pentru civili din moar negru, cu două dungi roşii pe margine, în timp ce modelul pentru militari era din moar roşu închis, lată de 40 mm, cu două dungi negre verticale (R 1878). A suferit modificări în 1939, în timpul domniei regelui Carol al II-lea.

Ordinul naţional „Coroana României"[5]

Proclamarea Regatului (1881) a prilejuit instituirea Ordinului naţional „Coroana României" pentru a recompensa serviciile aduse statului român. Ordinul a fost organizat pe cinci grade: cavaler, ofiţer, comandor, mare ofiţer şi mare cruce. Acest model are forma unei cruci de Malta, emailată roşu, având bordurile albe. Între braţe se regăseşte cifrul regal; medalioanele

[4] Model 1877, pentru civili.

[5] Model 1881, cu spade şi panglică de Virtutea Militară, în grad de cavaler.

centrale de pe avers şi revers erau de culoare roşie, fiind înconjurate de un inel emailat alb, cel de pe avers având aplicat cifrul regelui Carol I şi pe inel inscripţia „PRIN NOI ÎNŞINE”, „14 MARTIE 1881”, iar pe revers „10 MAIU” şi pe inel anii „1866-1877-1881”. În anul 1916 s-au instituit însemnele pentru modelul de război. În urma reformei impuse de regele Carol al II-lea (1938) a suferit modificări, primind însemne deosebite pentru militari pe timp de pace (Safta, Jipa, Velter & Marinescu, 1993: 54).

Medalia jubiliară „Carol I”[6]

Pentru a celebra 40 de ani de domnie a regelui Carol I, în 1906 a fost instituită o medalie jubiliară. Medalia este din metal, de culoarea aramei. Forma este ovală, groasă de 2 mm, cu un diametru de 38 mm în lungime şi un diametru de 31 mm în lărgime (R 1906). Pe avers sunt stampate în relief efigia lui Carol I şi inscripţia „CAROL I REGE AL ROMÂNIEI”. Pe revers este stampată tot în relief inscripţia: „ARMELE ŢĂREI”, iar în partea de jos a medaliei este scris „1866-1906”. Panglica este din moar cu fondul roşu de nuanţa Ordinului *Steaua României*, în lăţime de 25 mm, cu câte o dungă galbenă, lată fiecare de 1 mm, pe marginile exterioare, având la mijloc, în linie verticală şi o dungă neagră, lată, de 2 mm, pe marginile exterioare ale dungilor albe (R 1906).

[6] Model 1906, în grad de Mare Ofiţer.

b) Decoraţii româneşti din perioada domniei lui Ferdinand I

Înfăptuirea Marii Uniri a consacrat formarea statului naţional unitar român. Regele Ferdinand I şi-a dorit instituirea unor distincţii prin care eforturile românilor, ce s-au sacrificat pentru unire, să fie recunoscute. Primul Război Mondial, datorită modului în care s-a desfăşurat, a produs daune majore statului român. După campania din 1916, economia era distrusă. La încheierea războiului, armata română număra aproximativ 300.000 de militari căzuţi la datorie, circa 80.000 răniţi grav şi peste 700.000 de civili, datorită mizeriei provocate de operaţiunile militare. Din punctul de vedere al numărului de morţi, raportat la numărul de locuitori, România s-a situat pe locul doi, după locul întâi ocupat de Serbia. Din cauza dificultăţilor enorme pe care ţara le-a cunoscut după război, instituirea noilor dictincţii a fost deosebit de dificilă. Perioada relativ scurtă de domnie (1914-1927) a permis instituirea: Ordinului militar naţional „Mihai Viteazul" (ÎDR 1916), Ordinul „Crucea Regina Maria" (ÎDR 1917), Crucea comemorativă a Războiului din 1916-1918 (ÎDR 1918), Medalia „Victoriei" (ÎDR 1921), Medalia „Răsplata Muncii pentru construcţii şcolare" (ÎDR 1923) şi Medalia comemorativă a Proclamării Independenţei (ÎDR 1927).

În 1929, la doi ani de la moartea regelui, în semn de recunoaştere a meritelor sale în realizarea României Mari, Regenţa a instituit Ordinul şi Medalia „Ferdinand I"(ÎDR 1930).

Ordinul militar naţional „Mihai Viteazul"[7]

Operaţiunile militare din vara anului 1916 au demonstrat că statul român nu avea resursele necesare pentru a putea susţine două fronturi. Înfrângerile repetate atât pe frontul din Transilvania, cât şi pe cel din Dobrogea au impus armatei române să oprească ofensiva şi să se replieze în defensivă. Cu toate acestea, pe câmpul de luptă militarii români, indiferent de grad, s-au acoperit de glorie prin fapte excepţionale în luptă. Pentru a

[7] Model 1916, clasa a III-a.

recunoaşte aceste sacrificii, începând cu noiembrie 1916 au fost conferite primele ordine militare. În decembrie s-a emis Decretul Regal nr.3249, prin care se instituiau trei clase. Însemnul iniţial al ordinului era alcătuit dintr-o cruce treflată din metal auriu, emailată albastru, cu marginile aurite. Pe avers sunt încrustate, pe braţul vertical, coroana regală şi cifrul regelui Ferdinand I, încoronat, iar pe revers, anul 1916. La clasa a III-a coroana avea o dimensiune de 20 mm, iar crucea de 40 mm. Panglica era de culoare vişinie, cu marginile aurii. În anul 1936, la cererea regelui Carol al II-lea, purtătorii ordinului au primit un fel de uniformă ce era alcătuită dintr-o mantie şi o căciulă asemănătoare celei purtate de voievodul Mihai Viteazul. Ordinul a suferit modificări în 1938, 1940, 1941 şi 1944. Pe avers, central, regăsim cifrul regelui Ferdinand, încoronat, iar pe braţul inferior al crucii, anul 1916 (Safta et al., 1993: 66-67).

Ordinul „Crucea Regina Maria”[8]

La propunerea reginei Maria, regele Ferdinand a instituit Ordinul „Crucea Regina Maria”, ca distincţie de război şi de pace. A fost acordat în număr nelimitat civililor şi militarilor care s-au distins în domeniul sanitar atât în timpul Primului Război Mondial, cât şi în cel de-Al Doilea Război mondial, dar şi în perioadele de pace, în caz de epidemii. Ordinul a fost organizat în trei clase. Însemnul avea forma unei cruci gamate stilizate. În funcţie de grade diferă culorile şi materialele din care sunt create, la clasa a II-a fiind din metal auriu. Din 1938, la această clasă, însemnul va fi din argint aurit. Pe avers, în centrul crucii, cifrul încoronat al reginei Maria, „M”. Pe revers, în centru, se afla anul 1917. Panglica era de culoare portocalie, simplă şi se prindea de cruce printr-un anou (Safta et al., 1993: 75-76).

[8] Model 1917, clasa a II-a.

Concluzii:

La încheierea Marelui Război, tratatul de pace semnat la Trianon (1919) a confirmat realizarea desăvârşirii proiectului unionist promovat de revoluționarii paşoptiști. Pe parcursul a jumătate de secol, elitele românești au impus un proces accelerat de modernizare, aplicând modelul cultural şi civilizaţional occidental. A fost un efort enorm deoarece România era profund feudală. Spaţiul urban era slab reprezentat, iar burghezia, promotoarea modernizării în occident, aproape inexistentă. Uitându-ne la stadiul de dezvoltare a statului român la 1919, cu o privire retrospectivă asupra anilor ce s-au scurs de la alegerea lui Alexandru Ioan Cuza pe tronul Principatelor, acest parcurs al creării şi modernizării statului şi a naţiunii române are un caracter miraculos. În acest context, crearea sistemului naţional de decoraţii se înscrie în efortul modernizator al statului. Pas cu pas, în funcţie de evenimentele fundamentale pe care statul român le-a cunoscut şi de necesităţile datorate dezvoltării, s-a creat un sistem naţional modern de decoraţii.

Lista documentelor citate și siglele lor

Decret Domnesc din 15 iunie 1872; Decret Domnesc*,* nr. 314 din 21 februarie 1876; Decret Domnesc*,* nr. 1422 din 5 iunie 1878; Decret Domnesc*,* nr.2270 din 7 octombrie 1878; Decret Domnesc, nr.882 din 8 aprilie 1880; **(D.D)**

Înaltul Decret Regal, nr.1244 din 10 mai 1881; Înaltul Decret Regal, nr.2903 din 3 octombrie 1898; Înaltul Decret Regal, nr. 6247 din 7 noiembrie 1913, Înaltul Decret Regal*,* nr.2968 din 26 septembrie 1916; Înaltul Decret Regal, nr.201 din 15 martie 1917; Înaltul Decret Regal, nr.1744 din 8 iulie 1918; Înaltul Decret Regal, nr.3390 din 2 septembrie 1921, Înaltul Decret Regal, nr.1320 din 10 mai 1927, Înaltul Decret Regal, nr.1537 din 8 mai 1920. **(ÎDR)**

Legea din 10 mai 1877, Legea din 8 mai 1906, Legea din 2 martie 1906**. (L)**

Regulament din 24 mai 1872; Regulament din 24 martie 1878; Regulament din 5 iunie 1878; Regulament din 11 octombrie 1906; Regulament din 1 ianuarie 1906, Regulament din 22 iunie 1906, Regulament din 8 martie 1907, Regulament nr.4784 din 22 noiembrie 1912, *Idem*, 28 septembrie 1913, Regulament din 25 noiembrie 1913. **(R)**

Bibliografie

Drăgulin, S. (2017). „Libertatea, valoare fundamentală a liberalismului ca actor politic principal al fenomenului de modernizare a statului român", în Sorin Adam Matei, Caius Dobrescu, Emanuel Copilaș (coord.), Liberalismul: Pro și Contra. O idee ce refuză să moară, deși nu știe ce o ține în viață, Iași, România: Editura Adenium.

Ionescu, T. N. (1915). Decorațiuni Române - ordine, cruci, medalii- Cuprinde textul oficial al Legilor, Regulamentelor și Decretelor care le institue, Bucureşti: Editura și Institutul de Arte Grafice C. Sfetea

Ivăncescu, V., Ionescu, P., Sterescu, P., & Tâmpeanu, C. (1927). Ordine, cruci, și medalii române. Istoric. Legi și Regulamente, Bucureşti, România: Imprimeria Statului

Martin, T, Pârvan, K., & Opaschi, C. (2016). Onoarea națiunilor. Ordine și decorații din patrimoniul Muzeului Național de Istorie a României, vol. II, editat de Muzeul Național de Istorie a României, București, 2016.

Domnitorul României. (1860). Decret Domnesc din 24 mai 1860. Monitorul Oastei, 20, 30 mai 1860

Domnitorul României. (1872). Regulament din 24 mai 1872

Domnitorul României. (1872). Înaltul Decret Regal, 15 iunie 1872

Domnitorul României. (1876). Înaltul Decret Regal, 314, 21 februarie 1876

Domnitorul României. (1877). Legea din 10 mai 1877

Domnitorul României. (1878). Regulament din 24 martie 1878

Domnitorul României. (1878). Regulament din 5 iunie 1878

Domnitorul României. (1878). Decretul nr. 2041, 18 septembrie 1878, publicat în Monitorul Oastei, 24 din 1878;

Domnitorul României. (1878). Înaltul Decret Regal, 2270, 7 octombrie 1878

Domnitorul României. (1878). Înaltul Decret Regal, 1422, 5 iunie 1878

Regele României. (1880). Înaltul Decret Regal. 882, 8 aprilie 1880

Regele României. (1881). Înaltul Decret Regal, 1244, 10 mai 1881

Regele României. (1881). Înaltul Decret Regal, 2903, 3 octombrie 1898

Regele României. (1906). Regulament din 11 octombrie 1906

Regele României. (1906). Regulament din 1 ianuarie 1906

Regele României. (1906). Regulament din 22 iunie 1906

Regele României. (1907). Regulament din 8 martie 1907

Regele României. (1912). Regulament din noiembrie 1912

Regele României. (1913). Regulament din 28 septembrie 1913

Regele României. (1913). Regulament din 25 noiembrie 1913
Regele României. (1913). Înaltul Decret Regal, 6247, 7 noiembrie 1913
Regele României. (1916). Înaltul Decret Regal, 2968, 26 septembrie 1916
Regele României. (1917). Înaltul Decret Regal, 201, 15 martie, 1917
Regele României. (1918). Înaltul Decret Regal, 1744 din 8 iulie 1918
Regele României. (1920). Înaltul Decret Regal, 1537, 8 mai 1920
Regele României. (1921). Înaltul Decret Regal, 3390, 2 septembrie 1921
Regele României. (1927). Înaltul Decret Regal, 1320, 10 mai 1927
Safta, I, Jipa, R, Velter, T., Marinescu, F. (1993). Decoraţii româneşti de război 1860-1947. Bucureşti, România: Editura Universitaria.